

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/202834,Krzysztof-Pawluczuk-Pamietnik-z-Afryki.html>
28.02.2026, 06:23

Krzysztof Pawluczuk: Pamiętnik z Afryki

Maria Leszczełowska, tak jak tysiące jej rówieśników, zdołała opuścić Związek Sowiecki dzięki armii gen. Andersa. Trafiła następnie do Brytyjskiej Afryki Wschodniej.

Świadectwem kilkuletniego, trudnego pobytu polskich dzieci w Afryce jest pamiętnik określany często mianem „złotych myśli”, zawierający pamiątkowe cytaty, aforyzmy i wiersze, wpisane przez jej koleżanki i kolegów, z którymi tam przebywała.

[Afryka Dzieci Harcerstwo](#)

24.06.2024

Dzieci polskich zesłańców przebywające w osiedlu dla polskich uchodźców w Koja w Ugandzie, 1945 r. (fot. z zasobu AIPN) Dzieci polskich zesłańców przebywające w osiedlu dla polskich uchodźców w Koja w Ugandzie, 1945 r. (fot. z zasobu AIPN)

Dzięki prowadzonemu przez Instytut Pamięci Narodowej projektowi Archiwum Pełne Pamięci użytkownicy zasobu Archiwum IPN zyskali możliwość zapoznania się z wyjątkową pamiątką pochodzącą z Czarnego Lądu – pamiętnikiem polskiej dziewczyny wywiezionej po wybuchu II wojny światowej w głąb Związku Sowieckiego, która następnie wraz z innymi dziećmi trafiła do Afryki.

Polska poza Polską

W 1942 r. tysiące Polaków deportowanych i zmuszonych do katorżniczej pracy w ZSRS zostało ewakuowanych do Iranu wraz z armią gen. Władysława Andersa. Było wśród nich około 40 tys. kobiet i dzieci.

Ponieważ Iran miał być jedynie tymczasowym miejscem pobytu polskich uchodźców, a tereny leżące nad Morzem Kaspijskim mogły znaleźć się w obszarze działań zbrojnych, polskie władze

emigracyjne poszukiwały poza Europą terenów, które zapewniłyby odpowiednie warunki do życia dla tak dużej ilości ludzi. Jednym z kierunków, jakie udało się otworzyć, była Brytyjska Afryka Wschodnia.

Świadectwem kilkuletniego, trudnego pobytu polskich dzieci w Afryce jest pamiętnik należący do Marii Leszczelowskiej (po mężu Ostrowskiej), określany często mianem „złoty myśli”, zawierający pamiątkowe cytaty, aforyzmy i wiersze, wpisane przez jej rówieśników, z którymi tam przebywała. W ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci córka Marii Ostrowskiej użyczyła Archiwum IPN pamiątki rodzinne i zgodziła się, aby ich kopie cyfrowe zostały włączone do zasobu archiwalnego IPN.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Dzieci, Harcerze

Artykuł